

Kochtans gelandt zijnde/wert de plaetse den Graue van Solms ende den Ridder Veer, van Meeterkercke ghetoot/daer sp't meynen te bespringen/die alle dzy ter wijle sp die besaghen daer ober gequetst werden. Dit gheschiede den 1 dagh November/dies keerden sp weder van daer met grooten buyt van beesten ende anders.

Oudenburg ingenomen

Die bande Garnisoenen van Oostende naemen ses daghen te vozen de Stadt van Ouden-

burgh inne by Surpzinse/ daer vier hondert soldaten in Garnisoen lagen/ pilgeerden ende bzynden de stadt/maer dentozen van't Clooster conden sp niet winnen.

In dit selfde jaer zijn noch veel ende verscheden clepne exploicten geschiedt alles om cozthept obergeslagen/ heeft yemant lust die te weten/kan de selve in Meteren lesen/ daer wy hem toe wijfen.

Beleggheringhe ende Inneminghe
Der Stadt ende Schantse van

Z V T P H E N.

Gheschiet in Mayo, inden jaere 1591.

1591

Orz ende al eer wy comen tot de beschrijvinge van de beleggheringhe ende inneminghe der stat Zutphen, zijnde de derde de Hoofst- Stadt des Hertochdoms van Gelder, ende niet te min een Graeffschap op hem selven/begrijpende het derde quartier des Hertochdoms van Gelder (waerinne gelegen zijn dese volgende Steden/ Blecken ende Landtgebieden: Doefburg, Doetekom, Locchem, Grol, bredervoorde, ende Bronchorst, hoe wel het laetste hoor een Graeffschap alleen ghehouden wert. De Stad Zutphen die is gelegde aende rechte sijde vande Isel/ ter plaetse daer naer het seggen van Plinius ende Mela het gedeelte des Rijn geveest is dat sp Flevum noemen/ ende is gelegghen omtrent anderhalf myl van Doefburg, vier mylen van Arnhem ende ses van Nimmegen.) Soo sullen wy int cozte verhalen ende beschrijven de inneminghe van de Hupsen van Turnhout en VVesterloo, de welke weynich tijdt te vozen gewonnen ende overovert zijn/tot een voozbereydinghe der selver Beleggheringhe. So mede eenige toerustinghen van schepen/ende andere Oorlochs-gheereetschappen/ende wat meer tot t'belegghen van Steden nut ende dienstelick is.

Turnhout ingenomen den 2. April.

Het is geschiet dat op den 2 April die vanden Garnisoene van Breda ende andere/ het hups ofte Casteel van Turnhout hebben ingenomen/daer toe gebuyckende eenen Soetelaer die ghe woon was hier te leveren/ op het selve Hups/ ende desen man ter wijle sijnen wagh met vier op de Bugge stont/ soo sloech ofte stiet hy de Schiltwachte vander Bugge neder/ ende doozstak een ander: ende soo besich zijnde ende doende/ soo quam het Crichsvolck aengeloopt/dat daer by ineen verbyant hups verborgen lach/ende oberweldichden de reste ende behielden t'Hups.

Desgelijck daer nae int begintfel van May/ hebben sp haer oock van het slot van VVesterloo versekeret/nochtans staende onder contributie/de jongen Heer van Merode hem daer op houdende/ de welke op de jacht was: welke occasie sp waer ghenomen hebbende/ hebben t'selbe daer dooz lichtelick inne gecregen/ vindende dit Hups seer bequaem ende pzojtelick om de reste van Brabandt tot contributie te bzyngen/ende haren bypandt daer alsoo werck te gheben/ter wijle sp elders haer aenflaghen volboerden. Int begintfel van Augusti hebben sp een rijcke conboy dat van Brussel naer Naemen trock/afgeset.

Westerloo ingenomen in May.

De Ho. Mo. Staten der gebnieerde Landen/hebbendenuh aer regieringhe op een goet fundament ghebracht ende haer contributien/schattingen ende incomstru soo gherekent/ dat sp eenighe maenden int jaer vermochten wat meer crichsvolck op te lichten/ ende de costen te dzyghen/om diemet alle nootfaeckelike behoefsten te Velde te bzyngen/ ende hare bypanden selfs te bespringen/ende offensie doozloghe aen te doen: soo hebben sp inden Somer alle ghereetschappe/ als gross gheschut in groote menichte va schepen schans-korven ofte schansghereetschappe/ bzyggghen/ buscrupt/ klooten/ tenten/ende allen noodtdyust met groot voozdeel besozcht ende t'scheep gedaen.

Omme het gheschut te bewegen ende te stellen hebben sp cloeck schipsvolck uytghecozen/ die sp daer toe specialicken deden aennemen en onderhouden/ bevindende dat volck seer bequaem ende geschickt om t'gheschut inde schepen te laden/weder te lossen/planten/ vervoeren/ende dat selfde metter handt by ghebreke van peerden/in noode treckende over alle Dycken ende Marasschen: Item dat te planten en aff te schieten/ ende voozts alles wat tot het gheschut behoort/ met een wonderlicke behendicheyt uyt te voeren.

De Ho. Mo. Staten hebben oock haren Gouverneur Generael den Prince Maurits van Oraingie/als opperste Veld-Heer toegevoecht enige

De Staten
en den Prin
ce Mauritz
rusten haer
te Welde.

eenige Raedtshereen vanden Raedt van Sta-
te om tot alle voozvallende saken van State/
ende van Finantien / behulp byder handt te
hebben/geelyck de Venetianen dock gebuycken
die sy Provedidores noemen. Hy was ooc vooz-
sien van goeden Oozlochs-Raedt / met aller-
hande Officieren die tot eenen Welddt-leger en
tocht van noode waren. Haer Crjchsvolck
hadden sy gewillich/betaelt/gereet ende goet/
hoewel dat selve wepnich genoeg was / ende
op ditmael behielpen sy haer met haer oudt
Crjchsvolck/sonder nieu aen te nemen / om
minder achterdencken te maecken/maer sy be-
neerstichden wel dat de Vaendelen vol moech-
ten wesen/ende versochten t'selvs oock ernste-
licken aende Coninginne van Engelandt / op
dat aen haer secours nae luyt des contractz
niet moechte ontzeken/daer het ghebidt over
hadde den Ridder Francoys Veer, van een oudt
ende Edelgestachte in Engelandt / een cloeck
dapper man / den Landen boven alle andere
vzeemde seer aenghenaem.

Den Prince Maurits aldus toegerust zijnde/
heeft hem gelaten als oft hy s Hertogenbosch
ofte Geertruydenberge in Brabant wilde gaen
belegeren / sendende veel volck op Breda, en meer
dan hondert Schepen soo kleyne als groote so
het scheen de Rase op / twelck Parma te beter
geloofde / (overmits soo wy voozsept hebben)
de Staten nu Turnhout ende Westerlooo vooz-
loop-plaetsen ingenomen hadden/met meer an-
dere teekenen/Waeromme hy sterckte de Gar-
nisoenen in Geertruydenberge, ende dede van
s Hertogenbosch haer oock stercken ende alsoo
sy noch gheen Garnisoenen wilden innemen /
soo besette hy eenighe toeganghen daer on-
trent.

Hierentusschen hadde de Prince Mauritz se-
cretelick onder t' gebiedt vanden Ridder Veer
eenich Crjchsvolck vooz nae Doelborch ghe-
sonden/die belast waren den aenslach te begun-
nen/ende hy selve is subytelicken van Wtrecht
op Rhenen ende Arnhem ghetoghen / ende van
daer de Veluwe over nae Zurphen.

De Behant-
se van Zin-
phen woort
van geou-
tersepte
Boeren ver-
sakt den
xviij. May

Den 23 Mey zijn upt Doelborch ghesonden
over de Ysel inde Veluwe, nae de Schanse van
Zurphen, ontrent negen Soldaten/bier gelect
als Boeren / ende vyf als Boerinnen ghestof-
feert met Boter / Eperen ende Rase in haer
kozben. Deselieten haer vinden vooz de schan-
se die geleg was inde Veluwe recht tegen over
Zurphen aende cant vande Ysel, des morgens
int opengaen vande poozte/daer eenen tamen-
licken hoop Crjchsvolck haer daer ontrent
verbozghen hielden. Int open doen vande pooz-
te boeren terstont een groot deel Soldaten upt
de Schanse over t' water nae de Stadt / die
dien nacht gewaecht hadden. Dese geconter-
septe Boeren leenden op haer stocckens / ende
de Boerinnen huckten neder / ventende haer
waren/aen die vande Wachte/de welke han-
delende sonder achterdencken / soo nam een
Boerinne van onder haer cleeren een Roer / en
schoot dat los op een vander Wacht/ende al-
so werden dese Boeren en Boerinnen Crjchsv-
lieden/bespringende de Wacht ende de Poozte
metten scheut: Daer op het verbozgen Crjchsv-
volck opt geluyt vande scheute toeliepen/ende
hebben de Poozte ende Wachtthups overwel-
dicht/ende de Schanse ooc/nemende alle d'an-
der ghevangen/die maer tot 12 daer in gelaten
waren/soo datter een vande Verwinders doot
bleeff/die upt de Stadt gheschoten werdt : dit

gheschiede den 24 Mey / des morgens.

De Schanse alsoo verrast zijnde / heeft den
Prince Maurits niet versumpt de Stadt Zurphen
s anderdaeghs den 25 Mey te berennen ende
te belegeren. Den 26 Mey bondt hem dock
aldaer beschepden Graeff Willem van Nassau,
Gouverneur van Vrielandt, ende dien dagh
den 27 Mey/was men besich de stad te beslyp-
ten ende te begraven/ende een Brugge over de
Ysel te maken/welcke Brugge soo vzeedt was
datter vyf in eengelit nebens den anderen gaet
oft rijden konde/streckende van de Veluwe tot
opten onweerden weert/dicht vooz de Stadt
midden inde Ysel leggende.

Zurphen
woort van
Maurits
belegeret.

Den 28 Mey/zijnder xxij stucken Grof ge-
schuts geplant / opte Weert op twee versche-
den plaetsen tegen de Wsch poozte / daer te die-
tijden geen aerde Wal vooz en was / met sulcke
behendighe rassicheyt / dat het onghelooftick
was. Dese schoten elck dziemael los / dat wa-
ren 96 schoten. Waer op de Stadt / (daer bin-
nen was Laukema Dries Edelman Lieute-
nant van Billy) met eenen Trompetter wert
ghesommeert / die antwoozden ende versoch-
ten Bestandt om te beraedt-slagen/maer alsoo
hen dat aff-gheslaghen werdt / soo sonden sy
upt Deeckema ende Forneau / beyde Capiteyn-
nen/versoeckende drie daghen respijt om met
Verdugo den Stadthouder abbijs te hebben /
t'welck hen oock wert afgheslagen / ende niet
langer dan eenige uren respijt ghegheven om
te beraden : die van binnen siende datse niet
sterck genoeg en waren om haer wallen te be-
setten / ende den storm af te weren : datse oock
niet versien waeren van mont cost noch admo-
nitie / ende dat haer ontset langhe mocht aen-
houden/soo hebben sy den selfden dagh den 30
Mey geaccozdeert / Dat den selfden avondt het
Garnisoen noch soude uyt trecke met haer Vaen-
delen , Wapenen ende alle haer Bagagie, ende al
wat sy dragen conden : Desgelijcks de Geestelic-
ke ende Borgers die wilde, ende oock waer he-
nen sy wilden, doch de Bozghers hadden drie
dagen tijdt om haer te beraden. Die blijven
wilden/Geestelicke ofte Weerliche/souden ge-
nieten als ander Inwoonders der gebnieer-
de Landen. Haer wert comby tot Deventer
toe ghegunt / met eenige wagenen en peerden/
daer haren Lieutenant Colonel George Lau-
kema hē vooz verbont om die weder te sende.

Zurphen
geeft haer
over open
30. May.

Grave Iohan Philips van Oversteyn ende
Fulchesteyn / die werde alhier opten 27 Mey
doot geschoten / alsoo hy te nae de by de Poozte
quam om een gevangen te nemen : Die van
binnen begonden het lichaem te slegen nae de
stad / maer het wert haer ontweldicht / ende
tot Arnhem nae synen staet heerlick begraven.

Grave Phi-
lips van O.
versteyn
wert vooz
Zurphen
geschoten.

Den Prince Maurits isser terstont naer de in-
comste van zijn Soldaten/selvs daer ingetroc-
ken / als ten selfen tijde de Soldaten vanden
Grave van Solms met de Zeusche Vaende-
len daer by gecomen waren.

Aldus is in wepnich dagē de stercke Schan-
se en de Stadt Zurphen by sijn Excellentie ver-
obert/gewonnen/ende van haere langduprige
ellende verlost. Welcke ellende ende miserie
also die extraozdinaris gheweest is / ons goet
gedacht heeft tot Lof ende eere der getrouwer
Burgheren ende Annewoonderen hier by te
voegen ende te gedencken.

Zurphen Anno 1582. by den Oversten Taxis
met verasschinge ingenomen zijnde / heeft negē
jaren lanck groote ellende ende overlast ghele-
den

Zutphen
ingrooten
nooit byde
Spaensche.

den bande Spaensche garnisoenen / die sy eenen rupmen tijdt moesten versozghen met cost en d'zack/ ende noch alle weken gelt inde hant gheben/ ende midler wijle leden de Bozghers selfs met hare Vrouwen ende Kinderen hongher en commet / ende wierden daer en boven noch verpocht en versozcht/ geslagen ende gestooten: Overmits de Stadt wel seben jaren lanck met Schantzen en Fozten aenden Veclau cant/ ende aen d'ander syde van het garnisoen van Lochum, ende van het huyse te Dort, is om ringhelt ende besett gheweest/ soo en isser niet connen inghebracht worden/ dan met stercke conbopen/nae de welke wel een peder haecte ende verlangde/ gelijk eenen visch nae het water doet/ ten aensien van den grooten hongher ende commet die de Bozghers leden: Maer wederom verschyckter een peder vooz / als vooz den haerlichen Dupbel/ want als die Spaensjaerden/ Albanoisen/ Italiaenen / ende Walen te voet ende te peerde inde Stadt quam/ d'welc gemeynlyck by nachte geschach/ om van der Staten volck des te weyniger bespronghen ofte verhindert te worden: Soo maecten sy sulck een eyfelyck getier/ ende vielen met sulcke wyebelmoedicheyt inde huyfen/ slaende deuren en vensteren in stucken/ als men se haer niet te boozen en opende / dat de arme Bozghers saten te beven/ ende niet en wisten waer sy cruppen ende haer verberghen souden. Watter quam (d'welck elke repse weynich was/ want het meeste al over d' Afse gebrecht worden/) dat moesten de Bozgers coopen en betalen / ende het garnisoen att het op/ de Bozgers midler wijle met hare Vrouwen ende Kinderen bitteren hongher ljdende. Soo dat als sy het al verteert ende versett hadden / sy noch eyndelick van armoede de Stadt verla-

ten moeste/ achtende haer selve geluckich te zyn als sy verlatende huyse en hof/ die uyt de hand den der Wreeder tprannen conden ontcomen. Lange tijdt heester een schepelrogge (gebende ontrent dertich pondt hzoots) ghegolden dzie dalers/ oock somtijds een oort meer/ jae oock dzie dalers ende xv. stupvers. Soo haest en vertrocken niemant uyt de Stadt/ of de Soldaten namē het huyse in/ prijs maken de al wat sy daer in vonden/ jae sy bzaken de anchorse uyt de muyzen/ ende vernielden solders en balken/ soo dat de huyfen moesten in stozten/ ende overhoop vallen. Dit deden dese Spaensche garnisoenen eensdeels by gebreck van bzande (want daer en wiert niet in-ghebracht) eensdeels oock uyt moet-willicheyt/ ende mede om de Bozgers inde Stadt te bannen / uyt bzeese van hare huyfen te verliefen / soo sy daer uyt trocken. Nevens andere ellenden die den bozomen Bozgheren deser Stadt zyn over-comen/ is ooc dese geweest/ dat sy inbesten pioniere en schantzen gebzupet werde als der Staten volc van de Veclau aen-comende / erghens sochten dooz te boozen. So dat het geen clepne elenden en zyn die dese Stadt ettelicke jaeren aen een zyn overgecomē. Ich hebbe vā oude Bozgers deser Stadt hoozen vertellen/ dat eenige lieden uyt hongers noot gegaen zyn op den buyl-cupl ende hebben daer versamelt een deel botten van de doode caroniē/ uyt dewelcke sy smout oft eenige betticheyt gestootē oft gesodē hebbē twelc sy by gebrec van boter op haer hzoot smeerde. Waer uyt by een pegelicken moet geoordeelt ende bekent werden dat de ellendighe ende bebzoeffde Burgeren inde upterste ellende aermoede verballen waeren / daer haer de goede onuytspzikelicke God/ so genadelickē uyt verlost heeft.

Groote
diecte bume
Zutphen.

Dreemde
Boter bin
nen die van
Zutphen
gebzupet.

Verclaringe vande Cijferen die inde Figuyre gestelt zyn.

1. Hier lach zyn Excell. met Graef Philips van Nassau, met 8. vaendelen voet-volcx.
2. Hier Graef VVillem van Nassau, met 10. vaendelen Vriessche landts-knechten.
3. Hier 7. vanen Ruyteren.
4. Hier den Oversten Dorp met 5 vaendelē Voet knechten.
5. Hier den Oversten Veer met 14. Vaendelen Enghelschen, ende de Overste Brederoede met 7 Vaendelen, ende Groenevelt met 9.

6. Den Oversten vande Schotten Balfour met 10. Vaendelen voet-volcx.
7. Den Grave van Solms met 8. Vaendelen Zeeusche Soldaten.
8. De Ritmeester Wermeloo met 4. Vaendelen voet-knechten.

Afcom-

Maurits van Nassaus
Afcomste ende geschiedenisse

van

VVILHELM LODVVICK,

Grave van Nassau, &c.

VVILLEM LODVVICK, Grave van Nassau, Catzenellebogen, Vyanden, Dietz, &c. Gouverneur van Vrieslandt, Groeningen, ende de Ommelanden, van de Drente ende Trvente, &c.

Scout Anna van Oranjen.

Is ghebozen tot Dillenburch inden jare 1560/ op den 13 Martij. Hy heeft op den 2 November des jaers 1587 getrouwt Anna, Dochter van VVilhelm, Prince van Oranjen zyn Com. Waer mede hy geen kinderen gheteelt oft ghe wonnen heeft. Dese Princesse is inde jaere 1588 op den 23 Julij tot Leeuwaarden in Vrieslandt gestorven/ ende aldaer inde Iacopijnen Kercke met grooter eeren ende statie begraven.

Inden jaere 1584 in Martio naer dat den Lieutenant Gouverneur van Vtrecht Bernard van Merode Heer van Rumes, de selve Landen eenige jaren wel ende wijselick geregeert hebende/ ende t selve Gouvernement (om sijne ouderdoms wille) aenden Prince van Oranjen H. H. overgegeven hadde: so is desen Dooz

luchtigen Grave met gemeene stemmen bande Steden ende Leden/ tot Lieutenant Gouverneur van Vrieslandt verkozen. Maer naerde doot van den vooznoemden Prince soo is hy tot absoluyt Gouverneur gestelt/ ende heeft in December des selven jaers zyne Commissie beswozen.

Hy heeft strax inden beginne sijner regeringhe groote swaricheyt gebonden/ van weghen d'oneenicheyt geresen tusschen t Collegie der Gedeputeerde van Frieslandt ende het Hof aldaer. De President ende Raden van t Hof provinciael wouden staende houden / dat de Stadt-houders in voozige tijden haer altydt met het Hof hadden beraden in voozvallende saken des Landts regeringhe betreffende/ en dat derhalven sulcke nu vooztaen oock behoort

hoorde te geschieden/het ampt der Ghepude-
teerde zijnde/den Stadhouder ende den Hobe
te Remonstreren de abupsen ende misbzupcken
hier ofte daer vallende. De Ghepudeerde
sepden/ dat sulches wel alsoo was ghebzup-
ckelijck gheweest/ soo langhe als de Provincien
den Coninck van Spangien tot Soubereyn
ghehadt hadden: Maer dat sulches nu niet
langer plaetse en hadde/de Coninck afgeswo-
ren zijnd: / ende de Soubereyniteyt aende
Staten verballen wesende/de welke spryze-
fenteerden/want het Collegie der Heeren Ge-
pudeerde in Frieslandt bestaet uyt negen per-
soonen: daer wordender twee gecozen uyt O-
stergo/twee uyt Westergo/twee uyt de Seven
Wolden/ ende drie uyt de Steden/ ende dese
negene representeren de Staten van Frieslandt.
Immers de Gepudeerde sustineerden/ dat
de President ende Raden des Hofs haer met
de regeringe der Landen niet en hadde te be-
moepen/maer dat haer alleene toe quam de
bedieninghe van Civile ende Criminele justie.
De Steden hielden het met den President
ende Raden. De Goon ofte platte landen hiel-
den het meest met de Gepudeerde. Doch isser
te deser tijdt groote oneenicheyt gheresen tus-
schende drie Goon/ ende de Steden/ van We-
gen de stemminge op Landtsdagen.

Dese twee- dzachten liepen soo hooghe /
hooghe/ende sp wierden so verbittert/dat het
een oorzake soude wesen/dat Frieslandt wede-
rom in handen vanden Coninck van Spanjen
verballen soude. Eick een dede sijn beste omde
nieu-vercozenen Stadthouder aen sijn hant te
erijgen: Maer sijn Ghenade heeft sijn oorzake
opgeschoyt/ ende bepde partijen tot vrede ende
berdzach vermaent/haer booz oogen houdende
hoe periculoos dat het was dese sake dus bes-
tich te disputeren/dat het veel meer de noot ver-
hepschte/datmen met eenparicheyt ende met
tsamen-geboechde macht soude pogen den by-
andt buyten Lant te keeren/ende dese geschil-
len so lange op te schoyten. De E. M. H. Gene-
rale Staten hebben allen mogelijcken blijt aē
gewent/om dit misverstantwech te nemen/en
sp hebben het geaccommodeert/so veel als sp
booz dat mael condēelck een in Graef Willems
des nieu-vercozenen Stadthouder Comissie sijn
parc stelde: Als namelijc/dat sp met advijs vā
de gepudeerde State de Lantsegeringe be-
lepde soude/en met advijs vāt Hof de sake van
justitie: de Crychf-sake met advijs der Gepu-
teerde. Waer mede dit verschil booz dat mael
wat gestift ende gestilt wiert/ende r' is allen-
kens meer ende meer gemindert. Als Graeff

VWillem van Nassou Gouverneur in Frieslandt
gewoorden is/soo en warendet tot bescherming-
ge des Landts/ maer xvii. Vaendelen Sol-
daten in Frieslandt/eenige van hondert en vijf-
tich doch meest van twee hondert Man/ ende
strax inden beginne sijnnes Gouvernements
werter noch een Vaene aengenomen. Hier te-
gen hadde Verdugo Gouverneur van Gronin-
gen, Omlanden, Drente ende Twente van s' Co-
nincr wege/drie goede Regimenten voet-bolcx
ende vier Vaenen Ruyteren/ onder sijn gebiet/
die sp meeste velde conde gebzupcken. Want
in Groeningen en hadde sp geen garnisoen/en
in Steenwijck ende Oldenzeel behoefde sp wep-
nich besettinge: Daer ter contrarie alle Fries-
sche Steden met garnisoen moeste besett we-
sen/ soo wel uyt vzeefe van vele malecontensche
gespanioliseerde inwoonders/ als teghen den

byandt. Verdugo trock den byandt-schat uyt
de Seven-Wolden/ uyt geheel Oostergo/ ende
uyt een groot deel van Westergo. Maer de
Staten van Frieslandt en genooten niet uyt de
Ommelanden/ dan seer weynich uyt de Doz-
pen op de West- syde van Nyeboomster- zyl lig-
gende/die meest verwoest waren dooz de me-
nichbuldige dooztochten ende in legheringen/
oock bzant ende plunderinge van beyder syds
Crychs-wolck. Graef Willem heeft strax in
den beginne sijnre regeringe nieuwe Schant-
sen ende Wachtbuzen doen bouwen op ver-
scheiden wegen ende vaerden/ daer dooz de
byant meest mocht verhindert worden in het
Landt te comen/om het selfde op bzant-schat-
tinge te brengen ende te houden. Hy schreef
oock aen Verdugo, dat hy wel ghesinniet was
goet quartier met hem ende sijnre Soldaten te
houden/latende de selfde na Crychf-gebzupck/
welverstaende als sp op eenigen tocht ofte in
schermutselingen en slachtinghen onder hare
Vaendels ende Bevel-hebbers zijnde/ souden
gevangen worden/maer dat hy de Soldaten/
die by nachte ende by ontijde slupps wijse in
Frieslandt souden comen / om erghens eenen
Wuyf-man van r'bedde te halen/ ofte om wa-
ghenen/ schepen/ of vresende lieden af te setten
ende te vange/ woude straffen als straet-schen-
ders ende landtroovers. Dese mannelijcke
resolutie heeft Graef Willem ghenomen/ ende
sp is hem welgeluct/also dat het roben en het
buyt halen strax seer verminderde / daer te
boozen eenige stoute buyt-haelders daghelicx
in het landt quamien / ende alle wateren ende
straten onbeplichmaecten/wagende een maent
solds op hope van eenen buyt ofte gevanghe-
nente cryghen/ die haer een duyfent gulden
meer ofte min soude opwerpen. Na de doot
des Princen van Orangien/heeft in december
deses jaers Graef VWillem een nieuwe Com-
missie beswozen/als nussels absoluyt Gouver-
neur gewoorden zijnde/ daer hy te boozen ghe-
staen hadde onder den Prince van Oraignen.

Wat desen byomen ende onvertsaechden
Crychfshelt/booz een Grave geweest/noch te-
genwoordich is/ende mette hulpe Godes noch
langhe blijden sal: Desghelijc wat hy in de
Ozlogen ende heroerten deser Landen/ ghe-
daen/uytgerrecht ende te wege ghebzacht heeft
totte vercrijginge vande gewenste Dypheyt
deser Landen/die wy dooz de ghenade Godes
noch bezitten/ende lange besitten moeten: Ten
laetsten wat cloecke Menlagen ende wijse Ra-
den by hem bedacht ende boozghenomen sijn.
Be wijfen als onlochbare ende onwozaeckelic-
ke ghetuygen genoechsaem/ zijne cloecke ende
mannelijcke Daden/ sijnre quetsuren ende won-
den/die hy in Dienste vande Ho. Mo. Heeren
Staten de Gheunieerde Provincien wesende/
tot verscheyden tijden ende plaetsen/het sp al-
leen/ ofte in het geselschap vanden Doozlu-
tigen Prince Maurits van Nassau, (met wien
hy in meest alle Belegeringen est Menlagenge-
weest is/) gedaen/uytgerrechte ontfangē heeft.

Tot een besluyt van r' ghene dus verre van
desen Grootmoedigen Grave gesept ende ver-
haelt is sullen wy noch/ eenige Menlagen ende
Daden die by desen byoomen Helt alleen uyt-
gerrecht ende gedaen sijn coztelick gedencken
ende verhalen. In den jaere 1589 hadde hy een
Menflach op Delfzyl die hem misse: maer hy
nam oock met gheweldt het Eplandt Reyde,
niet verre van Embden ghelegghen wesende

Verbiet het
roben van
de Soldaten

Graef Wil-
lems loff.

Particulier
Dictozen.

De twee
dzachten vā
Frieslandt
booz hemter
nedergelept

Macht van
de Diefen
als hy Sou-
verneur
worde.

Welck hy beschanste ende sterck maeckte. Op den 20 October in tselve jaer heeft hy ingenomen een stercke Schantse gelegen aende mont van t'Rediep; een Schantse daer Vriekant ten hoochsten veel aen gelegen was. In den jaere 1592 op den 7 September ten tijden als zyn Exelentie de Stadt Coevoerden belegert hadde/ ende Vergudo de selve meenden te ontsetten/ werde hy geschoten in het dun van zyn bupck/ doch de quetsuere was sonder perijckel. In den jaere 1593 den 29 Augusti heeft hy ingenomen/ de Schantse van Gramsberch ende eenige andere Schantsen/ waer mede Coever-

Wet gheschoten in sijn bupck.

den ende Ormarssen (die hy te dier tijden victalieerde) seer mede gesterckt werden: desghelijcx her bupck te Vvedde ende eenighe andere Forten ende Schantsen daer ontrent ghelegen wesende/ also dat hy hier dooz meester geworden is vande Bourtangne, de gene die lust en begeert heeft om dese en meer ander geschiedenisse die hy dese Grave uptgerecht zyn/ in het lange te lesen en te ondersoekē/ die wyse ichtot de Cronijcke van Emanuel van Meteren ende het verbolch vande beschrijvinge vande Dade van den Prince Maurits van Nassau, die wy vooz hebben omme te beschrijven.

Belegeringe ende innemen der Stadt

DEVENTER

met verscheyden Schantsen ende Sterckten in Groeninge-lant inden Jaere. 1591.

haest sijn Exelentie de Stadt Zutphen inghenomen/ versien/ ende op alles goede ordnen ghestelt hadde: soo heeft hy niet versuymt/ sijn victozien te verbolghen/ de goede Occasie waer te nemen/ ende met goede hope vooztegae/ want

Deventer belegert en gewonnen den 7. Junij

hy heeft noch dien selven avont/ sijnde den 30. Mey Deventer doen berennen.

Deventer een vade Hanse Stede/ is een stercke Stad gelegen aende rechte sijnde vande IJsel/ tē Poozt we ste aeneē Santbergische plaetse en de reste aen lage Beemden: zy heeft seer diepe gemuyzde Watergrachten/ vande Werch-poozte tot aende Brugge/ aendereste heeft sy een bzeede haven en de IJsel inde plaets van een gracht/ de mupzen zyn allesints hoge ende met goede tozens wel dicht bestreecken/ ende niet te min met dicke wallen daer achter aen. Deventer is gelegen een groote myl van Zutphen ende vier mylen van Swolle.

Dese stercke Stadt heeft zyn Exelentie (als vooz gesept is) met grooter rassicheyt belegert en heeft tot dien eynde terstont t'geschut met ge wouelicke rassheyt weder geschreept/ en der waerts geboert/ dat metten geheele Leger gebolcht wert. Hy heeft daer ontrēt t'wee Brugge over de Kiebiere de IJsel ghemaect de eene boven ende de andere beneden de Stad/ also dat men rontomme de Stadt konde gaen ende rijden ende rrbij. stucken Geschuts aldaer gheplant/ inde Kamen ende over de IJsel: ende na eenige schooten/ heeft hy de Stat op geepst.

Van zyn Heeff Graeff Harman vanden Berge die binnen de Stat/ met 14 Daendelen Sal daten lach en heeft hier niet naer willen luyfsteren: hy ontboot zyn Exelentie goeden dach/ latende hem aensseggen dat hy de Stadt voozden Coning bewaren wilde so lange als hy leefde.

Sijn Exelentie bleeff t'wee ofte drie daghen stille liggen sonder iet merckelicx upt te rechtē/ om te sien hoe haer die van binnen houden souden ende middeler tijdt quamen by sijn Exelentie eenige uptgeweckene Burgers vā Deventer/ ende hier ende daer opte Deluwe op haere Landen wonende waeren/ die hem aen dienden wel te weten datter inde Stadt groote oneenicheyt was/ tusschen de Duptschen ende Walen/ om dat dese gelt cregen ende d'ander niet. Waer ober sijn Exelentie resolbeerde de Stadt geweldelicken te doen beschieten/ ende heeft dien volgende opten 9 Junij het geschut doen spelen ende ten selven daghe vier dupsent ses hondert schooten doen schieten/ waer dooz hy een groot deel muers lancy de Kape ter neder leyde/ sijnde eenen dobbelen Muur ende Dal van aerde daer tusschen. Dese muur albus liggende/ werden eenige platte schepen in de Haven ghebracht/ ende daer een Brugge op gemaect/ om daer mede op de Kape totten strom te comē/ daer toe de Engelsche/ de Schotten/ ende Nederlaunders elck onder haer Oversten beerdich t'estonden/ twistende wie de eerste souden wese: Maer als alles gereet was/ is de Brugge te cozt gheballen/ waer dooz den strom niet vooztgegaen en is gelijk sijn Exelentie ende Graef V Villem Lodwijck geozdoneert ende besloten hadden: doch alsoo eenige Engelsche ende andere voozen stonden/ ende van achter gedzongen werde om ober te spzingen/ soo zjinder veel verdzoncken: Deel die over raecten/ deden eenen dapperen aenloop op de Bzesse/ daer den Daendzich van Capiteyn Lambert vooz op spzonc/ maer werde terstont gheschoten: desghelijcks mede den Daendzich van Capiteyn Meeterkercke, die op de Bzesse spzonc/ daer op ende oberfiende/ maer soo hy niet ghebolcht wert/ spzanc hy weder te rugge met t' Daendel in sijn slincker hant/ ende een Coztelasse in sijn rechter/ ende salbeerde hem selven ende beyde sijn ende d'ander Daendel/ ende de reste werden afghedzehen mit datse

Droomheyt van et Dale drager van Meeterkercks